

't Ezelsvel

Postiljon van de Vlaamse Academici - Regio Brugge

Nr. 162 - Januari '26 (Memoires van een taalman)

Zeg eens @

Hugo Brouckaert

hugo.brouckaert@skynet.be

Zonder het @-teken - een echte taalkronkel - geen e-mail en geen taalman.

Een dergelijk teken is een ligatuur, een combinatie van twee of soms drie letters tot één enkel teken, in dit geval een a en een d, het Latijnse voorzetsel ad. De ampersand (&) is zo een ligatuur: het aaneenschrijven van e en t, het Latijnse voegwoord et. In Middeleeuwse handschriften en later ook bij drukkers waren die ligaturen zeer frequent. Ook de Franse œ en de Duitse ß zijn daar voorbeelden van. Het procédé was tijd-, inkt- en perkament besparend voor de kopiisten van handschriften. Een primitieve vorm van stenografie dus.

Over de herkomst van het @-teken in de moderne tijd doen verschillende theorieën de ronde. Er zijn hele boeken over geschreven. Feit is dat het teken in de 19e eeuw in de Verenigde Staten gebruikt werd door boekhouders, met de betekenis 'at the cost of', de kostprijs per stuk. Wie drie ananassen kocht @ \$ 0.50, betaalde dus \$ 1.50.

De eerste schrijfmachines - gebouwd in de Verenigde Staten - hadden een aparte toets voor het tekentje. Toen de schrijfmachines in Europa werden geïntroduceerd, had de alhier onbekende @ geen nut. De Europese schrijfmachinebouwers hebben die toets dan ook achterwege gelaten. Sinds de computer wordt het teken echter weer uitvoerig gebruikt, in e-mailadressen en ook in programmeertalen.

Een officiële term voor het @-teken is er in het Nederlands niet. Wij zeggen at (internationaal gebruikelijk) of apenstaartje.

De Fransen hebben wel een officieel woord. De *Commission générale de terminologie et de néologie de la langue française*, een instelling ter verrijking van de Franse taal, die onder de Franse eerste minister ressorteert en terminologielijsten aanlegt, heeft voor *arrobe* gekozen. Het woord wordt echter zelden gebruikt aangezien inmiddels *arobase* al vroeger ingeburgerd was. Beide termen komen van het Spaans *arrobas*, van oorsprong een maat voor vloeistoffen maar ook een inhoudsmaat van 25 pond. Een vierde van 100 pond feitelijk, want aan de oorsprong ligt het Arabisch *arroub* wat 'een vierde' betekent.

Omdat de @ een symbool uit de koophandel is, worden ook wel *a commercial* (Frans), *a commerciale* (Italiaans) en *commercial a* (Engels) gebruikt.

Het mag geen verbazing wekken dat een dergelijk vriendelijk ogend symbool een troetelnaampje krijgt. In heel wat talen heeft het tekenje immers de visuele fantasie van de gebruikers geprikkeld, waarbij vooral aan een aapje is gedacht.

Het Nederlandse apenstaartje staat niet alleen. Ook in het Fins en het Zweeds gebruikt men de equivalenten voor apenstaart. Het Duits spreekt van een *Klammeraffe* (een slingeraap) en ook het Pools en het Sloveens (*afna*) hebben het over een aapje. Een overdreven opgetutte vrouw wordt in Slovenië ook *afna* genoemd.

Het Chinees daarentegen heeft het over een muis en het Pools over een katje (*kotek*). Het Fins over een muizenstaart. In het Fins wordt de @ ook met de geluidnabootsing van een kat genoemd: *miukumauku*. De Russen spreken van een hondje (*sobachka*).

In bijna alle voorbeelden van dierennamen wordt het krulletje rond de a dus als een staartje gezien. Vandaar ook nog varkensstaart in het Deens, het Noors en het Zweeds. De Zweden hebben het soms ook over een olifantenslurf.

Dat krulletje krijgt ook de aandacht bij de naam slak, die in het Engels - vooral in Australië - voorkomt (*snail*), in het Hebreeuws, in het Italiaans (*chiocciola*) en in het Frans (*a-escargot*). Het Hongaars heeft het dan weer over een worm (*kukac*).

Het Arabisch gebruikt het woord voor oor. Ook in het Duits wordt wel *Ohr* gezegd. Het Zweeds – alweer - ziet in de @ ook een gebakje (*kanelbulle*), dat eruitziet als onze ‘ronde suisse’. In het Hebreeuws is dat dan een *strudel*. De Tsjechen en Slovakken spreken van een rolmops!

Het meest poëtisch zijn de Turken, die het over een roos (*gül*) hebben.

Uiteindelijk zal iedereen ‘at’ zeggen, kort en krachtig, waardoor helaas een vleugje poëzie verloren zal gaan.